

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 60 lei. în străinătate pe un an 120 lei.

**CORONAREA M. M. L. L. REGELE FERDINAND I ȘI REGINA MARIA
SUVERANII ROMANIEI MARI**

Cronica Săptămânei

Am se făcea încoronarea Domnilor odinioară. — Istorical
Dionisie Fotino. — Alegerea lui Constantin-Vodă Șerban. —
Descrierea lui Paul de Aleppo.

În *Cronica Săptămânii* din nr. 3 al revistei noastre (29 Ianuarie 1922), cu prilejul serbătorii oficiale a zilei de Bobotează, am arătat cum se serbătoarea această sfântă zi sub domniile trecute. Acum, cu ocaziunea ceremoniei încoronării primilor Suverani ai României Mari, credem interesant să arătăm cititorilor felul cum se celebra încoronarea domnilor noștri de odinioară.

Istoricul grec Dionisie Fotino, în pitoreasca *Istorie generală a Daciei sau a Transilvaniei, Țării Munteneste și a Moldovei*, după care răposatul poet George Sion ne-a dat o traducere în trei ~~lunari~~, ne dă în partea a VIII-a a tomului al III-lea, și anume în capitolele VI, VII și VIII, vorbind *Despre rânduiala Domnilor, Despre autoritatea nouii Domn și Ceremonia și intronarea Domnului*, o descriere foarte amănunțită a nueroașelor și desfășurătorilor (formalități ale acestei ceremonii.

Această descriere însă fiind prea amănunțită așa că, ori cât am vrea s'o resumăm, totuși ar ocupa prea mult loc, și apoi ea fiind privitoare mai în special la Domni fanarioți, ne vom muțăm să redăm aci o descriere făcută de Paul de Aleppo, secretarul patriarhului Macarie, care, aflându-se cu acesta la Târgoviște, în timpul morții lui Mateiu Vodă, și alegerii ca domn a urmașului său Constantin Șerban, ne a lăsat o descriere a acestui eveniment.

Încă mai înainte de a-și da sufletul Mateiu-Vodă, veni Kir Ignatie Mitropolitul local și toți boierii se ațunară în prima piață și ținură sfat; apoi aleseră de domn fără întârziere pe Constantin Șerban, fiul lui Radu Șerban, urmașul în domnie a lui Mălaie Viteazul, și care domni de la anul 1601 până la 1611.

După ce hotărâra persoana care trebuia să urmeze în scaunul domnesc, mitropolitul se sui pe un

loc înalt și zise către popor: «Domnul vostru este mort; pe cine deci voiți să ridicăm în locul lui spre a fi domn peste voi?» Boierii, armata și poporul strigară într'un singur glas: «Nu vrem pe nimeni altul de cât pe Constantin, fiul lui Șerban.» Acesta fusese al doilea comandant al armatei pe vremea lui Mateiu-Vodă. Mateiu Vodă însă dorise de multe ori să lase ca urmaș în domnie pe un nepot al său și se folosise de toate mijloacele spre a putea isbuti; dar nici unul dintre boieri nu se învoise la aceasta, cum nici dintre țărani, din pricina ~~deșertăciunii~~ minții lui. Crainicu, strigând să se strângă poporul, toți locuitorii se adunară la

curtea domnească, și aci primară în unanimitate alegerea lui Constantin. De aci apoi pornară la biserică, unde'l desbrăcară de hainele lui și'l îmbrăcară în vestminte domnești, adică cu o dulamă de brocart scump, o cabaniță de aceeași stofă înblănită cu samur, un calpac de samur de mare preț, cu o cocardă de aur presărată cu pietre scumpe de mare valoare și de o splendoare regească, și îl așeză în strana domnească, venind apoi pe rând să'l sărute mâna, mai întâiu mitropolitul iar după dînsul clerul, boierii și toți ofițerii superiori ai armatei.

A doua zi se procedă la luarea jurământului, ce se săvârși în biserică, de naintea mitropolitului și a patriarhului. Se așezară două mese acoperite cu covoare, pe cari se puseră o evanghelie ~~poartă~~ și împodobită ~~frunze~~ și o cruce de aur.

Boierii înaintară până lângă masă și puseră mâna pe cruce și pe evanghelie, iar grămăticul le citi jurământul. La fie-care frază rostită de grămătic, boierii afirmău printr'un: „Da!” După jurământ, urmă un blăstem, pe care ei îl înțără printr'un: „Amin!” Apoi, fiecare boier sărută mâna patriarhului, iar după aceea sărută mâna Domnului și poala hainei lui, iar pe urmă se retrăgăa. Acelaș lucru îl făcu și mitropolitul.

După boieri veniră apoi ceilalți servitori domnești și de curte și toți copiii de divan, jurând în șirurile lor toți uniți într'un glas; apoi urmară ofițerii armatei și anume: mai întâiu marele spătar, iar după el aga seimenilor; apoi vel-căpitanul și în sfârșit toți ~~cei~~ căpitani și iuzbași (ofițeri), și oastea în șirurile ei: fiecare căpitan venind cu ~~compania~~ sa și fiecare iuzbași cu plutonul său. Ca încheiere, toți sărutau mâna patriarhului și apoi mâna și poala domnului, și se depărțară.

Astfel urmă ~~plata~~ a-prospe de amiază și nici o singură aripă a armatei nu'și sfârșise încă jurământul. Astfel ~~cei~~ ostași fură amănați pentru a doua zi și zilele următoare.

Din clipa intronării sale, domnul trimise călărași spre a o face cunoscută în toată țara, și în curs de 40 de zile se putură vedea necontentii mii de oameni sosind în pripă la curte: egumeai, preoți, călugări, chiar episcopi, spre a i-lie ta pe noul domn și a'l îmbuna în favoarea lor. Domnul trimise pe noul spătar cu ostașii lui împrejur, prin toate satele, spre a supune jurământului pe popor. Se făcu o mare procesiune afară din oraș și se săntăiază în câmp. La întorcere, femeile așterneau în calea Domnului pânze de bumbac pe cari presărau orz, iar cămărașii aruncau pe te ele bani de argint. Alți oameni asvârliău înaintea Domnului spice de ovăz, mere, prune, ramuri verzi, lămâi și porvocale, ouă, pește, păsări rate, găște, mieluși, căprioare, capete de barbași ș. a. Tutuor acestora cămărașul le împărția bani de argint înveliți în pânză.

CANTECUL ÎNCORONĂRII

Veniți, ostași, la sunetul chemării,
Veniți și voi: copii, femei, bătrâni;
Veniți, veniți ca valurile mării,
Cu fruntea sus, cu suflet de Români!

Nu mai răsună codrii 'n depărtare,
Pe dealuri ropotul eșartăzi mut:
În lupte noi, cu vechia războițăre,
Oștiri dușmanice nu se mai așază!

Din lupta lor născut-a pacea sfântă,
Răpind lui Marte încă un crunt vis,
Ce'n două gânduri, care se frământă
Ca două taine, veșnic stă închis!

Umilii noștri ochi adânc se miră
Privind pământul sacru spre hotar,
Cum tot ce mâini nebune pustiiră,
Răzând se nălță și triumfă iar.

Când vom pieri în lumea neuitată,
Învinși și noi de-al bătrânii pas,
Cum gloria nu pierie niciodată,
Să nu mai piară tot ce ne-a rămas!

Veniți, ostași, la sunetul chemării.
Veniți și voi: copii, femei bătrâni;
Veniți, veniți ca valurile mării,
Cu fruntea sus, cu suflet de Români!

Veniți să încoronăm pe al nostru Rege
Viteaz între vit și brad între brazi
Coronă Lui că lumea să închiege
Figura României mari de azi!

Căci multul așteptat erou al ginții,
Din tabăra acelor ce nu mor,
Penând pe cap coroana biruinții
Sfințește-o altă țară și-alt popor!

St. Ioanid

Apoi se da un banchet la care se petrecea până seara. Domnul se arăta cu inima deschisă, vesel, și împărția haine patriarhului și boerilor, trimițând apoi pe patriarh acasă, la mănăstire, cu multă onoare,

re, la careta domnească, însoțit de oaste, pionieri și cântăreți.

Și astfel se făcea alegerea și întronarea domnilor acum 300 de ani!

Don Remi

323 ani dela intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia

— La Alba Iulia în 1599 —

În această zi măreață pentru întreg neamul românesc când, la Alba-Iulia se încoronează Regele Ferdinand I, întâiul Rege al tuturor Românilor, datorită suntem să ne gândim și la cel dintâi Domn al Românilor, care a luptat și sângerat pentru unirea tuturor Românilor și, după victoria ce a repercutat la Selimbăr (Selimberg), a intrat ca domn stăpânitor al Ardealului, în fruntea oastei sale, în Alba-Iulia, la 1 Noiembrie 1599. Mihai avea atunci 41 de ani, dar părea mai tânăr. El era uscățiv, înalt, avea ochi negri, pătrunzători, privirea așezată, inteligentă, adeseori feroasă; din firea lui era tăcut, gânditor. Domnul român vorbea puțin, dar era bărbat întreg la minte și samet și lute la fațetă.

Episcopul Napragyi din Alba-Iulia, fostul cancelar a lui Sigismund Batori, a eșit cu chemarea cetății înaintea cortegului domnului român, împreună cu toți preoții catolici, îmbrăcați în odăjdii și, apropiându-se de Mihai — care era călare pe un cal frumos, alb — l-a felicitat pentru isprăvile sale eroice și l-a urât „domnie lungă, curată și plină de biruințe până la sfârșit”. Mihai a mulțumit. Cortegul domnului român a pornit încet, îndreptându-se spre poartă georgiană a cetății Alba-Iulia. Cortegul era astfel format: după narațiunea cronicarilor: înaintea lui Mihai erau opt cai cu velle și frânele aurite și arătate, conduși de oameni gărzii domnești. Mihai era îmbră-

cat cu o mantie albă de mătase, țesută cu fire de aur și care era prinsă în coșci, tot de aur, în forma șorțurilor, și pe cap avea o căciulă cu pene de cocor din insulele Balneare; în picioare purta cizme făcute din piele galbenă-roșatică și puștele îi erau înfășurate în panglici de mătase galbenă, împodobite cu pietre scumpe, care străluceau puternic la soare și el avea o sabie în stil turcesc, cu teacă de aur, plină de pietre prețioase și ținea în mână buzduganul domnesc. Opt trompeți, mai mulți toboșari, cu tobele lor de metal, urmați de cântăreți din flaut și fluere și de o bandă de țigani cu chitare, însufleteau cortegul cu sunetele instrumentelor lor.

La dreapta și la stânga domnitorului mergeau pe jos opt pași, elegant îmbrăcați.

După aceea ostaii vânjoși țineau steagurile luate în luptele sustinute în Ardeal împotriva ungurilor lui Bathori. Toate steagurile fălțau. Boerii români, toți călări, frumos împodobii în costumele lor pitorești, erau așezați după purtătorii de steaguri. Apoi veneau rândurile dese ale ostașilor lui Mihai. Ostașii români călcau voioși și mândri după tablicul Domn al tuturor Românilor, care spusese comisarilor imperiali că el e domnul Ardealului pe care l-a cucerit pentru sine și ai săi și tot el va mai cuceri și „exteriora partes”: Hust, Sombio, Habad, Czhib și Gross-Wartein. Mihai ar fi întrebab pe drum

INTREGIREA NEAMULUI

PLUGUȘOR NAȚIONAL

Aho, măi făcâi argași,
Stoși pașin, nu mai mânași,
Lângă boi v'atâturași
Și cuvîntu-mi ascultași:
Oare știți voi, măi copii,
Că'ntr'o zi de Sân-Măril
Regele nostru iubît,
Stând pe tronul aurit
Hotărî, mare, s'aleagă
Cât mai lute, măi de grabă,
Mândră zi de sărbătoare
Pentru România Mare;
Și al se, măi copii,
Ziua prea Sfintei-Măril,
Care face mari minuni
Și ajută pe Români.

Regele, de bună seamă,
Auzind un plîns de mamă
Care de o mie ani
Are pradă la dușman
Două fete și'un fecior,
Pe cari îl plîngea cu dor,
Hoări ca de îndată
Să ș strângă armata toată:
Peestrime și călări,
Tot voinici și oșteri,
Și să treacă'n fruntea lor
Prin munții Carpaților,
Să meargă să desrobească,
Cu armata lui regească,
Pe copiii cei legați
Și cu lanțuri ferecați,
De nepoșii lui Atila
Care nu știu ce e mila.

Munții, dacă îi vedeau,
Se plecau și se'nchînau;
Brazil tineri și bătrâni
Îi puneau pe cap cunânt
Și ziceau în graiul lor,

„O ungurul Ștefan Bodoni ce
cără va locui în Alba-Iulia?
— În palatul prințului Andrei,
a răspuns Ștefan Bodoni.

Mihai s'a infuriat și a replicat tăios: „Oare și acum e al prințului Andrei? Nu sunt eu învingătorul?”

În 1599 a izbucnit revoluția în Ardeal, de îndată ce s'a răspândit vestea victoriilor lui Mihai.

Întă cum descrie Wolfgang Bothen, cancelar Ardealului, acest eveniment (Densușeanu: „Revoluția lui Horia”):
„Ca un fulger străbătu țara

„Împărat Românilor,
Trece-ți lute pedestriimea
Și la urmă călărimea,
Iară tunurile Tale
Să lovească mai la vală
Peste apă Oltului,
Lângă apă Mureșului
Că aco'o stă legată
Iulia, frumoasa fata,
Ce se roagă tot mereu,
Doar s'o'ndra Dumnezeu,
Ca s'o scape de cel rău”.

Apoi, într'o zi, prin zoră
Bravii noștri luptători,
La cuvântul Regelui
Trezînd apa Oltului,
Se prinseră 'n mare luptă,
Luptă gră cu lița cruntă.

Tunurile vărsu foc
Și trăgeau brăzde pe loc,
Iar voinicii ce cădeau
Brăzdele că le umplău
Și cu sânge le udau,
Ca dinți'nșii să răsără
Mândră Români Mare.

Silită umbră de la Turda,
Mureșul și 'n țorțe undă
La văzul Românilor
Și fuga păgânilor.
Iulia se'nveselește
Și spre mamă-sa pornește
Ca de acuna pe vecie
Lângă sânul ei să fie.

România dănujește
Și pe Rege prea s'avește
Ca de-acum întru mulți ani
S'o păzească de dușmani

Vasile A. Niculescu
(Iltaru-Prahova)

faima victoriei lui Mihai contra lui Bathori, Români cari locuiesc răslet prin sate și cătune — a încă poporul țaran — făcură conspirațiune și, în speranță că acum au să capete domn din neamul lor — cum de mult trăgeau speranță — apucară lăncile ascuțite și sulțele și își făcură singuri dreptate contra cotropitorilor unguri. Așa au pierit Ferent Teke, vice-comitele comitatului Turda, Laszlo Boronkayi și alți mulți nemeși ai nobilimei cotropitorilor salbatice!”

M. S. REGELUI FERDINAND

„Ai împlinit un vis măreț
Rege viteaz, Rege semeț!..
Și-ți respînă ce-ți datorăm
Încoronarea îți serbăm.

Căni la Oltuz și la Mărești,
La Jiu, la Olt și Măreșeli,
Armata o nev'țuită,
De sigur că nu te gândial
Cum că o vreme va veni
Când munții îți vor răspăl!..
Acestă zi azi s'a împlinit,
Rege viteaz, Rege iubit!

Acci ce-odați-au fost ostași,
Viteji noștri Românași,
Azi vin voioși, cu mii și sute,
Cu dragoste să te salute;
Iar Tu, adine mi căt vei fi
Când, Rege, îți vei amina
De zilele cu ei trăie
În suferin e desfărșite!..

În zilele acestea bune,
Coroana 'n cap când ți se pune,
Să Te gîndești la cel întâi,
Căci așpitii sunt copii Tai.

D. G. Niculescu

ACTUL INCORONARII celui dintâiu Rege al României

Un document istoric scris de Regele Carol I

După proclamarea independenței României, la 10 Maiu 1877, și a regatului, la 14 Martie 1881, la 10 Maiu, același an, s'a sărbătorit încoronarea celui dintâiu Rege al României, Carol I.

Întă documentul alcătuit de noul Rege cu prilejul acesta, care este una din paginile mărețe ale istoriei patriei noastre:

„Noi Carol I, Rege al României, condus de mîna lui Dumnezeu și de destinele viteazului și înțeleptului popor Român, am făcut, la 10 Maiu 1866, intrarea Noastră în Capitala București. Vocea poporului Ne-a chemat la domnia țării unite: Moldova și Țara Românească, prin plibicatul din 8 Aprilie 1862 în ziua aniversară a nașterii Noastre, 8 Aprilie 1839 și prin votul dat de Adunarea electorală la 1 Maiu 1866.

„Asigurând Națiunii Române, prin Constituțiunea dela 30 Iu-

nie 1866, libertățile și drepturile sale, Noi am putut trece în fruntea acestui popor prin zile de nevoi învingînd toate greutățile, astfel ca, la 1877, Maiu 10, Corpurile Legiuitoare au proclamat independența Țării.

„Cîrînd apoi, Dumnezeu, ca răzvingător al victoriilor, a condus ostirea Noastră peste Dunăre la 17 Iulie 1877, și drapelul Noastră s'au închinat de lauri la Calafat, Nicopoli, Rahova, Smărdan, Grivița, Spanca și în 28 Noiembrie același an, prin bătărea Plevnei, făcînd ca vechea vitejie românească să consăcre, pe câmpurile Bulgariei, votul unanin al Adunării.

„Sîngele generos românesc vărsat pentru apărarea și independența Patriei, a aflat răspătiga sa în ziua de 14 Martie 1881. Adunările legiuitoare, în dorința de a da Statului român, răsăcit din contopirea principa-țelor Moldova și Țara românească

ca asigurare și mai deplină și manifestare și mai strălucită individualității sale, au proclamat intrarea României între regatele Europei.

Tara întreagă, reprezentată de Senat și de Adunarea Deputaților, însoțită de membri din toate Corpurile constituente ale țării, de Inaltele Curți de Casație și Compturi, de Academia Română, de reprezentanții Universităților din București și Iași și ai tuturor școlilor de toate gradele, de delegații comunale, urbane și rurale, cum și de toate corporațiile de meseriași și de numeroasele societăți din diversele direcțiuni ale culturii naționale, s'au adunat azi, 10 Maiu 1881, în fața altarului sfânt al Mitropoliei din București și au asistat cu Noi, Carol I, Rege al României, cu Regina Elisabeta, iubita Noastră soție, cu Iubitul Nostru frate Leopold, principe ereditar de Hohenzollern, împreună cu nepoții Noștri Ferdinand și Carol, la rugămintele de sfințire, cu cari I. P. S. Mitropolit și Primat Calinic Miclescu, I. P. S. Mitropolit al Bucuvei și al Moldovei Iosif Nănescu, soți PP. SS. Episcopi de Eparhii și Inaltul Cler mitropolitan, au binecuvântat coroanele de re aduce Tara, embleme prețioase pentru Noi de stabilitate și de independență a Patriei:

„Coroana Regală, pe care Tara o pune azi pe fruntea Noastră, este făcută în Arsenalul nostru din oțelul unui tun luat dela inamic la Plevna, în ziua de 28 Noiembrie 1877, și este împit cu sângele eroilor căzuți pentru independență. Coroana de aur ce Tara pune azi pe fruntea primei sale Regine nu e împodobită cu pietre scumpe, dar faptele Reginelor cari vor purta simpla Coroană de aur a Reginei Elisabeta vor face strălucirea ei.

„Pentru ca nouitatea să fie scolorilor viitoare amintirea zilei de astăzi, 10 Maiu 1881, subsemnat-am, în al 16-lea an al domniei Noastre, acest document la sfânta Mitropolie din Capitala Noastră București, împreună cu Regina Elisabeta, iubita Noastră soție, și cu Iubitul Nostru frate Leopold, în fața țării adunate la marea serbare națională a consacării proclămării regatului României, și am ordonat ca de acest act să se acaze marelui Nostru sigiliu regal, contrasemnându-l miniștrii Noștri secretari de Stat și primind comemorativă subscripție a D-lor Președinți ai Corpurilor legiuitoare, ale I. PP. SS. Mitropoliții și a Președintelui Inaltei Curți de Casație și de Justiție.”

INCORONAREA M. S. REGELUI FERDINAND I

Sfântă zi de sărbătoare,
Porți al veacurilor graiu,
Ce ne spune d'o splendoare,
De coroana lui Mihai.

Cu ea fruntea, azi, și'ncinze
Ferdinand triumfător,
Și cu gest măreț ne împinge
Spre un falnic viitor.

Vis ce d'un trecut ne leagă,
In prezent realizat:
România mare între gâ
Rege-al ei Lă proclamat.

Sfântă zi de sărbătoare,
Pea mărită'n veci să fii;
In uni e'ntâmpare
Neamul nostru întreg să-l fii!

Elena și Popescu
(Suageveanca)

HORA INCORONARII

*Dela Nistru pân' la Tisa, din Gutin și pân' la Mare,
Tot poporul azi tresaltă, căci e mare sărbătoare:
Este ziua cea mai sfântă ce de veccuri s'au cercat
Tot m'reu s'o 'nfăptuescă toți vitejii ce-au luptat'..
Dela Traian până astăzi, Voevozi și-ai lor eroi
Ne-au lăsat ca moștenire ziua de-azi s'o sfințim noi..*

*O, Traian, aruncă-ți ochii, de pe soclu-și de granit,
Și privește cu mândrie zarea către Răsărit;
Pe colūmna ta din Roma nu mai sta în nepăsare,
Prinde viață, chip de plătă, azi când sufletu-ți tresare
De supremă bucurie văzând fiii tăi cei buni
Serbând azi cu cinste visul moștenit de la străbuni.
T', Mihaiu, pornește-și calul și cu vitejeasca-și mână
Du-l în sprz vechiul tău Băgrad, azl în Dacia română;
Iar tu, Cuză, te mândrește, căci ce tu ai plămădit,
Împ'iniură'n cinc' decenii frații pe cari i-ai unit.*

*Voevozi și toți eroii ce viața v'ali jertfit,
Apărând cu vitejie țara ce-ai d' v'aji iubit,
Vă sculați din somnul vostru, tresăriți de admiraie,
Căci Românil-unii sunt astăzi într'o Românie-Mare.
Deci să dă-n mână cu mână tinzând hora la hotare,
Căci serbăm ziua măreață, zi de mândră 'ncoronare,
Să strigăm fîntind privirea spre Băgradul azi stăpân:
Să trăiască-al nostru Rege, primul Domn Daco-Român!*

Titu.

C. Al. Ionescu

1) Se poate cânta pe aria „Hora Unirei”.

Poeme în proză

România Mare

Nimic nu poate fi mai frumos în viață decât trecutul, ce ne aduce aminte de tinerețea și de fericirea ce-l încununau cu o coroană de trandafiri. Dar viața omului e fugară, ca umbra unei păsări în zbor..

Cu ce bucurie, cu ce mulțămire sufletească ne gândim la scumpa noastră țară românească, leagă-nul și cuibul strămoșesc al părinților noștri!

România este patria tuturilor Românilor, cari simt o iubire românească izvorită din adâncul sufletului. Și toți acești Români sunt uniți într-o singură țară, până unde se aude graiul românesc.

Ei au moștenit numele puternicului și gloriosului imperiu roman, cu toate că ei erau cei mai răzlețiți de inima latinității.

Român este acela care simte sângele strămoșesc curgând în venele sale, acela care e mândru de numele lui, de țara lui.

Dorul de unire clocoțea de veacuri în inimile fraților noștri din provinciile răslețite de țara mamă.

„Idealul sfânt a fost pe veci realizat, a devenit țara binecuvântată de Cel-a-Tot-Puternic, țara cu râuri de aur. După atâtea războaie, s'a născut

în sfârșit floarea ce revarsă un balsam bine făcător de pace: e floarea „România-Mare”.

E țara cea frumoasă, îmbeșugată cu cerul limpede, cu câmpiile roditoare și zâmbitoare, cu munții cu vârfuri aurite, cu stânci pleșuve, cu piscuri, cu păduri seculare, cu văi înguste, cu peșteri fermecătoare, cu păraie și râuri sălbatice și spumegoase, cu Dunărea bătrână ce-i înecă toate necazurile în valurile ei, și alte minuni ale naturii.

Văile acestor munți au răsunat odinioară de cântecetele de vitejie și de libertate, ce eșiau din piepturile Românilor robiți.

Românul îmbrăcat cu haine albe împodobite cu cusături artistice, cu căciula țuguiată, încins cu un brâu roșu și încălțat cu opinci, își uită de femeie, de copil, de tot, când e vorba să-și apere moșia, pământul străbun.

Feciorii ei sunt slăviți printre popoarele cu frunțile ridicate și semețe, frunți cântate de dușmani spre a fi doborâte, dar cari au doborât pe dușmani și s'au încununat cu cununii de biruință.

Românul e o figură divină și blândă, are o inimă miloasă și un graiu dulce, plin de mângâiere, blând în timp de pace, îndrăzneț, trufaș, războinic, cu pieptul de oțel,

neînvinș ca un vultur în timp de războiu.

Tu, Țară mare și frumoasă, strălucеști ca soarele, cu fiii tăi vrednici de tine, cu tin trecut atât de glorios, cu holdele tale nestărsite;

Tu pământ sfințit de jertfe mari, cu visul tău de glorie astăzi înfăptuit, ce falnic triumfă;

Tu, mândră Țară, fiica Romei, cu stema ta legiuită, cu fiii tăi liberi, cu brațele înmulțite ale fiilor tăi, pu de smei;

Tu, cu brazii tăi cei verzi, ce răd pe frunțile tale aurite, spune-mi:

Unde este cântărețul, unde este bardul care să-ți cânte și să facă să răsună pe liră toate aceste mândreți, care să reverse acordurile frumosului?... Unde e?... Veni-va el oare?

Echidarie Froemann

SUB CĂLCĂIUL DUȘMANULUI

— Visul lui Toma —

Octombrie 1917

Toma e un tânăr de 15-16 ani, fiul unui gospodar din Giuri, venit de câteva săptămâni în satul nostru, de prin lagărele ungurești. Aici și-a găsit mamă și pe ceilalți frași mai mici, refugiați din satul lor, dela front. E un elev al școlii comerciale din București și la invazie, ocupându-l în sat, a rămas sub Nemfi. Cunoșcând limba germană, a fost lăsat pe lângă comandatura d'n sat ca translator — tâlmăciu, — iar la ofensiva română din Iulie, Nemfi, bănuind că ar fi de folos a-lor noștri, dacă ar rămânea în sat, fiindcă cunoștea diferite planuri de ale lor, au găsit cu cale ca, la retragere, să-l ridice și să-l interneze prin lagărele din Ungaria.

De la întâia dată, când l-am văzut și am stat de vorbă împreună, m'am și împrietenit cu dânsu', căci am văzut că avea un suflet românesc și inima sa era în lărorță de sentimentul național, ceea ce e cam greu să găsești, asemenea suflet de bun român acum, când dușmanii și-au înfipt adânc sabă în plămâni țării noastre, fiind rari Mulți au fost cari, scărșind de durerea robiei, au uitat pe un moment idealul nostru național și au perlit încrederea în viitorul țării și în un rezoluție a tuturor Românilor, vis pe care l-am visat înainte de războiu și pentru care, acum un an și ceva, au plecat stăția viteji peste creștele Carpați-

1) Din volumul cu același titlu, ce va apărea în curând.

INCORONAREA ȘI UNIREA

*Frumosul vis de veacuri azi este împlinit:
Cu sânge s'glat-am a țării întregire,
Punând în admirare întreaga omenire
Prin vitejia care în lupte-am dovedit.*

*Regeasca 'ncoronare—al țării mândru dor—
Vă arăta de-apururi la câtă înălțime
Știut-a să se 'nalțe întreaga-românime,
Făcând marea unire cu voia fraților.*

*Voi, Rege și Regină, cu fală să purtați
Coroanele splendide, ce'n suferință mare
Și multă 'nțelepciune, în vremuri grele-amare,
Le-ați făcut alături de falnicii soldați...*

Alexandru I. Șonju

1922, Octombrie.

lor, năzuind la împlinirea lui...

Dar Toma nu este o fire sovăelnică. El știe să-și iubească patria așa cum se cuvine, încrezător în tot momentu', — și în zile senine, ca și în zile furtunoase. Și de aceea mi-a plăcut să stau de vorbă cu el, să discutăm în taină și să plângem împreună soarta tristă a țirei...

Mi-a povestit necazurile și suferințele lui, îndurate în lagărele ungurești, și traiul pe care l-a dus în fabricile unde fusese pus să muncească.

Goi și frământat, — căci nu li se da decât o pâine la 13 lniși pe zi, — au îndurat cele mai cumplite chinuri de robie...

Cu ochii înlăcrămați, mi-a povestit crâmpetele din viața amară petrecută în baracele șubrede de scânduri ale lagărului dela Făgăraș, pe unde adese ori, noaptea ca și ziua, vântul fluera cu strășnicie, făcând puterea frigului nemilos.

Ce bine e când mai găsești, în aceste timpuri, câte un suflet de încredere, căruia poți să-ți desvăli taina inimii și durerea ce te covârșește, și când acest suflet îți înțelege deplin durerea, de care suferi și el deopotrivă. Pare că și se mai ușurează greutatea pe care o ai pe suflet, și se mai descrețește fruntea de amărăciune și și mai făurești un bob de speranță în viitor.

Astăzi de dimineață, eșiam în drum. În fața Comandaturii, oamenii se strânseseră spre a fi orânduți la corvoada; erau așezați pe două rânduri ca soldații: bărbații cu coasele pe umeri, iar femeile, fetele și băieții cu câte o furcă ori greblă de strâns fânul. Cei cu căruța, stau mai la o parte, pe locul viran din fața primăriei, așezați și ei într-o oarecare ordine. Primarul face apelul nominal și fie care, pe rând, când este strigat, trebuie să răspundă: «Prezent».

Poliștii păseau de colo până colo, prin fața oamenilor, cu mâinile vârâte a fund în buzunarele sumanelor, înfrigurați de aerul rece al dimineții de toamnă.

La o parte, pe scaunul de la poarta primăriei, — care, de când au venit Nemții și s'a stabilit Comandatura în sat, a fost mutată în casa lui moș Neculai Capalb, căci în vechiul local băgase cai și-l prefăcuse în grajd, — sta retras prietenul Tom.

Mă apropiat de el și-i făcui semn să intrăm în primărie.

Poruind amândoi, intrăm în camera goală și întune-

coasă a localului autorității comunale de azi. Aici, singuri, tolanți pe canapeaua de lângă masă, am rămas cât-va timp tăcuți, cu gândurile împrăștiate.

Auziam din casă cum oamenii fură porniți la muncă și cum tunurile urlau într'una din spre partea Bârseștilor, întrecându-se unele pe altele în bubuituri care de cari mai groznice.

Așa numitele secălușe sau tunuri mici, produceau bubuituri dese și mărunte, încadrate la distanțe potrivite și aproape egale de strașnicile bubuituri ale obuzierilor de calibru mare, ce făceau să se sdruncine toate dealurile din împrejurimi, iar ferestrele caselor să dărdăie ca apucate de friguri.

După un timp, Toma, privind-mă cu atențiune, zise:

— Astăzi noapte am visat un vis frumos, ce mi stă mereu limpede în minte, făcându-mă să mă gândesc într'una la el. Vrei să-l ști?

— Cum nu, prietene, cu cea mai mare plăcere.

După ce scose un oftat prelung, rămase câteva secunde pe gânduri; apoi începu:

— A seară, simțindu-mă cam oboșit, m'am culcat mai

de vreme ca de obicei, și după scurt timp am adormit. Cât o fi trecut, nu pot preciza. De odată mi se pără că mă aflam acasă în Gauri. Casa era dărăpănată, iar eu cu mama stam într'o magazie, — singura clădire rămasă în picioare, sdrențuită pe alocuri și ea de ghiulele.

«Era o vreme întunecoasă. Pe cer noiri plumburi se îngrămădeau mereu, iar un vânt cu vâtejuri repezi vălăia înforțator, ridicând sticluri mari de praf amestecat cu fruze din arborii grădinilor. Din spre front, venia un vuet înăbușit de lupte crâncene. Se auziu pocnete dese de puști și mitralii, granate și ghiulele ce formau la un loc un ciocot înăbușit. Eu și mama stam înfricoșaji și tăcuți în scunda magazie, privind cu spaimă pe ferestrele.

«Pe drum, gloate de soldați dușmani se vedeau trecând grăbiți spre front. Pe fața lor citiai tema de a fi biruiți.

«Vuetul de la front se auzia din ce în ce mai groznic și mai răspicat, părând că se apropia de noi. Niri de pe cer porniseră și ei să ciocotească și tunete strașnice se auziu cu vuetul de pe front, producând o impresie sinistă. Boabe mari de ploie începură să cadă rar pe pământ, când deodată o lumină orbitoare se ivi iute ca fulgerul pe bolta cerească. O lumină albă de neînchis, mai strălucitoare decât a soarelui, străbătu întreg firmamentul în chip de cruce: dela răsărit la apus și de la miază-zi la miază-noapte. Ca prin farmec, vuetul se potolise iar norii pliseră. Din mijlocul acestei lumini suprafirești, se pogorî o faptură sfântă, înconjurată de raze luminoase și scântecătoare ca fulgerul, la care ochii nu se puteau uita. Părea a fi însăși Mântuitorul Isus Hristos, care, blagoslovind cu dreapta sa noroadele, rosti cu o voce blândă, dar care pătrundea adânc în sufletul fiecăruia: «Pace Vouă!»

«Numai aceste două cuvinte a zis și s'a făcut nevăzut, iar oamenii, înfrățiți unii cu alții, uitară mâinile răboinice și căzură cu toții la pământ, rugându-se cu mare umilință.

«În acel moment m'am trezit, și cu inima bătându-mi puternic în piept, spusel celor din casă visul meu.

— Foarte frumos vis, dragi prieteni! Se poate să fie chiar prevestitorul păcii, pe care cu toții o dorim.

— Așa cred și eu, — înțări Toma, — și să dea Dumnezeu ca să se împlinescă, măcar de n'as mai găsi nimic acasă: nici casă, nici masă, nici lucruri, nici vite, nimic de cât pământ și cenușă; m'as simți însă fericit să mă știu iarăși în locul meu.

Am dat mâna și ne-am despărțit. El era foarte încântat de visul său, pe care l-a mai spus și altora.

Simion Hârnea-Năruja

IMN PENTRU INCORONAREA SUVERANILOR TUTUROR ROMÂNILOR

*Coroană ce astăzi fruntea Vă 'ncunună
Dumnezeu ne-o țină în Țara Română:
Ea este mândria Românilor toți
Și veșnică fală 'ai noștri nepoți.
Căci Ea este crezul de Români curaji
Și dorim serbinte mândri s'o purtați,
Căci nu Vi e dată ca un dar uman,
Ci e moștenirea divului Traian.
Căci prin Ea Carpații șesuri i-am făcut
Și Ardealul veni-a sub al mamei scut,
Iar Siczava astăzi, scutită din tină,
Și cu ea întreaga dulce Bucovina,
Sunt în Țara-Mamă cu Nistrul spumăș
Și cu Basarabia, cu pământ mândru,
Cu Cadrilaterul lui Mircea-cel-Mare,
Domn puternic „până la Marea cea mare».*

*Coroana ce astăzi fruntea Vă 'ncunună
Patria Vo' țină ca o mamă bună:
Pentru Ea 'n restriște, de puhoiu dășman
Pribegit-ați Voi în Țara lui Ștefan;
Pentru Ea luptat-ați în griji și în chin,
Să scape poporul de sub jug străin.*

*Coroana ce capul astăzi Vă 'ncunună,
Dumnezeu păzească-o cu-a Sa sfântă mână;
Raza Ei orbească pe cei ce uresc
Crucea și Coroana și ce-i creștinesc.*

*Astăzi toți Români, de sus, din Holin,
Uniți cu toți frații până'n Debrin,
Și cei de pe Nistru, și cei din Sătmăr,
Să întindem mâna, căci n'avem hotar:
Din Cetatea-Albă până'n Văscăuți
Români dintr'o mamă cu toți s'născuți,
Cei din Căltacea și din Timișoara,
Ca frați de un sânge să înțindem hotar,
Și de azi 'nainte cu toți să știm
Că pe ve hiu pământul nostru azi trăim.*

*Și 'n elanul nostru, pini de voie bună,
Să strigăm: Trăiască Domnia Română
Și ca mândrul soare Coroana 'i lăzască...
Ura! să trăiască Țara Românească,
Complectă cu toate-u ei mărgăritare...
Ura! 'n vezi trăiască România-Mare!*

G. Moraru

Icoane din războiul nostru

Plecarea

Un fluerat, adus pe a-ripele vântului, sosește din depărtare, vestind apropierea trenului. O forfo-teală neliniștită cuprinde pe oameni, cari își cară bagajele la marginea peronului, privind apoi în zarea depărtată, unde se ridică, încet-încet, un fum alb și ușor, ce se destramă pe câmp.

Sunt numai soldați, urmați de familiile lor, cari le șoptesc, cu fața înrăstă-tată, u timele sfaturi du-loase.

Mai de o parte, se joacă un cârd de copii, dar strigă-tele lor par copleșite de atmosfera grea și ne-suferită, așa sunt de sfi-base și domoale.

Un clopot bate trei lo-vituri răsunătoare ves-tind sosirea trenului, iar funcționarii es din biurouri și se postează pe peron. Se aud găfăiturile mașinii și, în liniștea aproape nesu-ferită ce se așterne peste mulțime, răsună un „Ura!” puternic, și trenul intră pe linia a doua. Pe brațul ma-șinii stau doi soldați în pi-cioare, cu armele în mâni, alături de felinarele mari împodobite cu ramuri ver-zi. Vagoanele, acoperi-șurile și scările, gem toate de militari eutuziasmați,

— A... , două minute! — și frânele scârție înfundat, iar trenul se oprește tam-ponând vagoanele.

— Sus, camarazi! — strigă cei urcați pe vagoane, către oameni cari alear-gă zăpăciți de la un va-gon la altul, cu trășiile în mâini urmați de soții și de rude, ca să-și gă-sească un loc. U carea se face cu greutate în acea înghesuire grozavă. Se aud strigăte, chemări și certuri, cari, de departe, par zumzetul unui stup infuriat. O biată bătrână vorbește cu fiul ei urcat pe vagon:

— Să nu ne uiti, maică; să ne trimiți carte cum ai ajunge!

Și începe să plângă. Flă-caul sînte că-i vin lacrimi în ochi și strigă, vîn-turându-și căciula în aer:

— Ura! trăiască ar-mata!

Un «Ura!» asurzitor îi răspunde, eșit din preptul miștarilor, și o gornă su-

nă adunarea. Sunetul ei-vesel plutește peste mul-țimea înfiorată, care pri-vește cu ochii înlăcrămați trenul supra-încărcat. De-odată se aude glasul con-ductorului:

— Gata!

Și suflând în trom-petă, el face cu mâna semnalul de plecare. Sol-dații întârziți sar repede pe scări și în bocetele ce izbucnesc pe peron, ma-șina face o opîntire, iar trenul începe să alunece pe șinile lucioase.

Un alt „Ura!” formi-abil acopere bocetele, și doina, dulcea doină, ră-sună peste câmpuri. Ba-tiste și basmale flutură în urmă, ca un ultim ră-mas bun. Goarna cântă acum cântecul de îngro-păciune și, la auzul sune-telor ascuțite de durere, o presimțire sinistră cu-prinde pe cei rămași, strângându-li-se inima de groaza necunoscutului.

Iar trenul dispăre în depărtare, ducând cu el marfa vie, jertfa țării, care-și dă obolu'i scump marelui războiu.

Iar copiii, adunați in-tr'o ceată mică, strigă un «Ura!» pițigăiat, ca un ecou, ecoul viitorului pe care-l vor înfăptui, gio-rios, cei plecați să moară pe câmpii pustii, departe de cei dragi, pierduți în trecutul înlăcrimat.

D. Tihha

IDEALUL NAȚIONAL

Tu, Țara mea, de veacuri
Ai fost în suferire,
Și-ai înfruntat într'una
Barbara năvălire.

De-ai fost tot pîn'acuma
Intr'una chinuită,
De-acuma înainte
Vei fi mai fericită.

Răbdat-ai mii de chinuri.
O Țară, vitejește;
Dar azi, gândind la ele,
Îți par că-s din poveste.

Căci azi e sârbătoare:
Domnul A-tot-Putinte
Ne-a dat, ca drept răsplată,
Tot ce gândiam în minte.

Pe cer-și azi s'arată
O stea de strălucire,
Voină să-ți lumineze
Sfința-ți jertvire.

Lumina ei să-ți fie
O călăuză dreaptă,
Ce să te ducă 'n pace
Pe-o cale înțeleaptă.

Din Nisuru pîn la Tisa,
Tot neamul nostru vine,
Pe veci să se unească
O! Țara mea, cu tine.

Moșia Basarabă,
Ardealul și Crișana,
Bătrânii Maramureș
De mâini cu Țimșana.

Deci tu vei fi de-acuma
O țară 'ncântătoare...
Și numele-ți schimba-vom
În «România Mare».

Ionel I. Andreșescu

Zi de încoronare, zi de unire

Pe cer străluce mândrul soare cu razele-i cele mai vii
Și veseli e firea toată: și munți, și codri, și câmpii;
S'aud fanfare nevăzute cântând un cântec mișcător,
S'aud sunând clopote, labe, fanfare, buclam de păstor...
Din Ținutul Danubiu și Nisuru, și din Hotin până la Mare,
Un singur cer de glasuri sună ca o armată de fanfare,
Și mulțime pe ceteră cântă acerasi mândră melodie
Iar jos o horă țără seamăn se 'nunde pe-a fieri câmpie.
In lanul nesărsit sânt pinse, în danțal nostru cel voios,
Fecio și feti, în rî mândri, bătrâni în porții lor trumos
Având emblemă Tri-culorul spre care toți și-sînt privirea
In astă zi mîreață 'n care cu toți serbătorim Unirea,
C'acelas sânge poartă 'n vin, ființi de-acelas neam cu toți
Și-ocei ș gîni însuflețește și-acum e 'n feți craiei morși.
Și bratele lor viguroase se stîng mai tare spre unire
Să conștinționeze pacea sfîntă atât dedită de-oameni.
Deasupra lor irignii sînt, eroi în cer ce mult trezîți:
Mihai Ștefan, Ciza și Carol și-atâți eroi de mult căzuți,
Conte apă-această sîrbătoare, voinți că azi le fusese dat
Că neamul românesc să-i vedă tot la o altă adunat.
Coroana de oie, azi de-a r, azi întregă 'ncununază
Pe mîndrul Rege ce prin lupt, cu armata-i jănieș, vitează,
A făcînt o țară nouă, cu fumă mare 'n're popoare,
O țară nouă, țară nouă: e România nouă la Mare,
Și-a totinea de mîndrul Rege azi își primește-și ei canună
Și-a țării s'aud Regea ce fostu-și o mîna bună:
Pereche fericită în lume: cari Ferdinand și cu Maria
Trădă sa 'nolmăscă vîsul ce-avea de veacuri România.

V. V. Macedonescu. Buzău

Privighetea zăvoifului

Il vedeam în toate zilele:
Scurt și îndesat, cu pălăria-i
brumărie veche și ruptă de-
eșia părul prin ea, cu suma-
nul cafeniu cărpit cu petece
albe, cu rădragii fără genuchi
și cu opincile fără călcăie.
Părul scurt și alb, ca și
mustața. Pe fața-i castanie
n'am văzut niciodată flutu-
rând vr'un zămbet.

Veșnic îl găsiai în zăvoiu.
Vioara, bătrana și măiastra lui
vioară, tovărășă de suferință,
era nelipsită de subsuoară. Il
întâlniai prin colțurile și răs-
pântile aleelor, mergând ușu-
rel, privind cu ochii mici și
blânzi aceleași locuri pe cari
le văzuse de mii de ori.

Povestea moșului e veche
cași firele argintatului său păr.

A venit pe lume odată cu
moartea maică-sei, într'o di-
mineață veselă de Aprilie, cu
rouă scânteindă pe flori și
frunze, cu cânt de păsări și
cu zumzet de albine. N'a fost
nici o mână care să-l mîngăie,
ori glas dulce să-i cînte
„Na-ni, na-ni”, când a deschis
ochișorii. O vecină venea și-l
alăpta, iar de griji îi purta,
pe cât putea, un frățior mai
mare cu cinci ani. Tată-său
era muncitor cu ziuă și nuda
pe acasă decât seara când,
frînt de oboseală, adormia dus,
pentruca'n făcutul zilei să
plece iar.

A dus-o greu micuțul: mîncat,
nemîncat, bolnav, cum a
dat Dumnezeu, și când a îm-
plinit opt ani, a fost dat unul
cârpaci, să-l învețe cismăria.

Sătul de băta și de ocări, își
luă într'o zi pălărioara de pa-e
și se duse în lume. L'au că-
nut ai lui, au întreat prin
satele vecine, dar par'că îl
înghițise pămîntul! Unii spu-
neau, mai apoi, că l'ar fi ză-
rit urcînd pe dealul Negruului,
dar de atunci nimeni nu l'a
văzut, și uitarea ce liniștesc
toate, își întinse vîlul ei
nepătruns. Ia curînd nimeni nu
mai vorbi de el.

Peste cinci zeci de ani, un
bătrîn gîrbiv și călăuz se
ivi în cerîntul satului. Mergea
abînt, privind cu jale'n toate
păștele. Fața îi era gubănoasă
trasă de suferință, ochii sînt
Șar și crezut că e a vre-un
caș ter, dacă vroia de sub-
suoară n'ar fi arătat că era
lămur. Și întințind ușor, pri-
via cu bășe și cu jale locu-
rile copilăriei lui, și un dor nes-
pus după vînturile acelea îi
năpădi s'ieșial. Se vedea mic,
cu sîrbătecu-i păr răvășit de
vînt, alergînd în toate și'ncolo
dealongul mîndraului. Auzia
glasul frățiorului, chemându-i
să-i dea o coajă de pâine
veche... Toate îi apăreau în
minte așa cum lăseseră, și
gîndurile amintitoare îi păreau
un cîrșit de rînda de în mij-
locul crîncăntului de corbi.
Casa părintească era pustie!
Tatăl și frății săi munciră în
această zi, de nă, cu mult
sdrucit de un buldozer, pe
cînd lucrau la moarte. Acopo-
tășii se spîrșese și ploia făcuse

PE ACELAȘ CAL CU VODĂ

Mă duc cu gându'n urmă, la iureșul pustiu...
Mă văd cu arma 'n mână în luncă la Sibiu...
Se încinsese lupta mai aprigă, nebună,
Cu s'rigăte de groază, cu vaer de furtună...
Se 'ncruciau prin aer ghiulele și rachete,
Iar jos sunau sinistru loviri de balonete. . .
In iureșul acela a'n fost și eu lovit
In piept de-o balonetă, și-atuncia, istovit,
Căzuu, cum cade frunza, alătura de-un fag,
Și mi s'a rupt deodată al gândului șirag.

M'am deșteptat, în urmă, când noaptea se 'nănsese
Mai tainică și tristă, cum alla nu fusese.
In jur era tăcere... doar rânjele de jăvre
Ce sfâșiau, alături, malțimea de cațavre.
In crâng o pitulce mai piuia prin vis,
Și în tăcerea nopții o jale m'a cuprins...
Spre tine-atunci, măicuță, a dorului risipă
M'a tot purtat în voie pe-a gândului aridă
Și te-am văzut în poarta bătrânului prăvor:
Vroiai să-ți cad în brațe venind învingător!
Tu nu știai că-acolo, pe câmpul de bătaie,
Eram căzut și'n luptă cu crâncena potaie:
La cap aveam ca strajă, în loc de ochii tăi,
Doi ochi aprinși de hlenă, venită de prin văi...
Pe cerari luna plină mai străjuia, în loc
Oprită, pest: leșuri vărsând lacrimi de foc...
Că'n vis, văzui atunci pe Vodă lângă mine:
Mă alina pe frunte cu mângăleri divine:
— Ești fră al României? Nepot de-ai lui Traian?
Mă 'ntreabă Voevodul. — Sunt viță de Roman!
Îi spun eu pe șoptite de vlagă istovit...
Mă sărută pe frunte părintele lubit,
Iar ochiul lui de vultur privia adânc în noapte
Să prindă hohotirea unei dușmane șoapte.
Depart, mai departe... pe 'ntinderea pustie
Se auzia un șgomot pierdut de bătălie...
— Ridică-te, oștene! Trudește-te o clipă!
Ne-asteaptă-alături calul l... Mă scol cum pot... In prispă
Măpută însuși Vodă ca să mă urc pe cal:
Păream un sloiu de piatră subț raze de cristal.
Alătura de mine se urcă Voevodul
Și'n sbor pornește calul. Lăsăm în urmă codrul
Și munții, și cadavre, și hienele din văi,
Treceam cu vijeia prin fioroase căi...
Lăsăm Carpații 'n urmă, prin valuri trecem Oltul,
Ludm în lat câmpia... Și când să facem cotul
Spre capitala țării, cea'n veci stăvânitoare, —
Ne improșcă lumina de stele căzătoare,
Iar robul fugea 'ntr'una pământului întins...
Eram învingătorul și nici de cum învins!
Ne surprinsese însă ivirea dimineții,
Când am ajuns cu bine la porțile cetății.
In Răsărit, departe, o pleopă s'a deschis:
S'arată Craiul-Soare pe-al cerului abis
Și scildă Voevodul într'un potop de raze
El pare un Arhanghel în ramă de topaze.
Pe frunte îi așează un diadem de stele,
Cum l-am văzut ațesea în visurile mele.
Am chioșit atunci cuprins de admirație:
„Ura! Trăiască Vodă și România-M'rel!”

Em. C. Păsculescu-Orlea

șiraguri verzi de mucigaiu de
alungul pereților. Pași lui ră-
sunau a gol de-a lungul tin-
dei rupte și'n sufletul gol se
strecură ca o povară apăsă-
toare.

Seara se culcă pe prispă.
Nu se mai culcase acolo de
cincizeci de ani, dar sbaci-
nului din suflet nu-l lăsa să
doarmă.

Ce va face? Unde-și va
odihni trupul sau trup?
Cum va câștiga o bucată de
pâine?..Și gândurile veniau
și, frângându-se, plecau iar,
lăsându-i și mai îndurerat.

A doua zi în zori, își luă
vioara, privi pentru ultima
oară casa părintească și, cu
lacrimi în ochi, plecă tot atât
de trist, tot atât de singura-
tic pe ulițele pustii ale sa-
tului..

Lume multă, petreceri, zarvă,
boeri cușoane, căței și copii!
Toate astea nu-l impresionau.
Pentru el, lumea pierise de
mult! Dar îi plăcea zăvoitul.
Ah, zăvoitul! Ce frumusețe!
Ce mișnat cântau acolo pri-
vighetorii, și el numai pe ele
la auzia!

Apoi lacul, atât de scâr-
tețel și de limpede! Câte o
barcă silta liniștită pe valuri-
le-l er pe. Se apropia. Tot ce-
rul se asăzdea în fundul apei,
adânc, nestângit de adânc, și
albastri. Săculele plângătoare
își înmătau rămurile mă-
dicase în lacul tremurând al
apă și o boare de vânt cald
aduna albos de rozetă și dor
de bătrân.

Răsună ca de piatră acolo,
în mătăleza lacului, și mult
sute bătrânul cutundat în
gânduri negre. Cel cari îi de-

d s'ar adăpost timp îndelun-
gat, fugiseră de frica Nemți-
lor. Ce rău îi părea după cei
duși! Ce bine se purtasera
stăpânii cu ei! Și copiii! Ah,
copiii, atât de dragălași și
atât de buni! Și plecasera,
plecasera cu toți, și el n'avea
să-i mai vadă poate niciodată,
niciodată!..

Când își reveni, umbrele săi-
ciilor se lungiseră și se cul-
caseră peste malurile lacului,
iar soarele coborise spre apus.
Își pipăi vioara: De mult nu-l
mai mângâiasse coardele și-l
veni un dor nebun să cânte.

Și începu... Vibrare mai
caldă și mai dulce de mult
nu tremurase pe aleele zăvoiu-
lui! Cei cari se plimbau, stau
locului și-l ascultau ulmiți.
Mulți îi aruncară bani, dar el
nu-i luă. Nu se gândise că,
pentru desfătarea sufletelor,
se primesc în schimb bani!..
Și toată seara, vioara lui a
plâns pe țărâmul lacului cu
apa tremurătoare. Tot astfel
și'n seriile următoare, cântă în
rând cu privighetorii, și ci-
neva ascultându-l, i-a zis: „Pri-
vighetorea zăvoiuului”, și de
atunci așa i-a rămas numele.

De la un timp, începu însă
să guste din amarurile ce l
se deschideau în cale. Fu ne-
voit să primească bani, — și
era atât de amară pâinea căș-
tigată prin strune și prin suf-
let! Copiii nu-l lăeau în pace,
dar lui îi plăceau și așa răi
câi aduceau aminte de fugarul
lui stăpân, și par'că i se mai
uzura greutatea din piept.

Intr'o seară, pe când el
câna, în capătul unei alee, a-
părură doi ofițeri germani.
Erau voinici, rumeni, gravi, și
vorbeau tare, gesticulând. El
însă nu-i văzu. In apropierea
lui, cei doi se opriră ascult-
tând înduioșaji. Melodie mai

curată, mai dulce și mai plină
de dor și jale, nu auziseră
niciodată, și sufletul lor străin
se înduioșă. Poate își vor fi
adas aminte de locurile copi-
lăriei lor, ră-nase așa de de-
part, în urmă, sau de vre-o fe-
cioară cu ochii albaștri și părul
bălatu. Brusc însă, doina mură
pe strune și lăutarul le aruncă
o privire cruntă, vârandu-și
vioara subsoară. Nemții îi fă-
cură semn să cânte, dar el
nu se mișcă: Nu voia să des-
făteze pe aceia cari îi arun-
caseră durerea în suflet. Ofi-
țeri îi arătară bani, apoi îi ame-
nințară, dar el nu-și luă pri-
virea din pământ și cru să
plece. Nu înțelegea că s'ar
putea să cânte de frică...Pe
dată, unul din cei doi i
smulse vioara și o isbi cu pu-
tere de trunchiul unei plute.
Un vaer dureros s'ășia aerul,
strunele plesniră spornăirul
jalnic și țândăriele sburară de-
parte..

Un răs sălbatec rânji în
fața bătrânului rămas înmă-
merit. Dar el nu înțelegea
Târziu de tot, cu sufletul zdro-
bit și plângând de durere, cu-
lesă rămășițele vioarei și pleci
să-și îngroape odorul și ave-
rea undeva, departe, la tulpini
unei sălcii plângătoare..

De atunci, nimeni nu l'a
mai văzut! Zăvoitul e purtă și
o tăcere de cimitir plutește
deasupra lacului și dealungu
aleelor..

C. N. Dărvărescu

ABONAMENTE LA

Universul Literar

se fac pe un an întreg
60 lei în țară și
120 lei în străinătate

DUPĂ RAZBOIU

E Duminică. . In satul
Refăcut cu case noi,
Doi moșnegi, în fața porții,
Povestesc despre războiu.

Lângă ei stau trei felite.
Și cinci băi ței frumoși:
Făcând roata, ei ascultă
Cu cvlăvie pe moși.

— Măi, copii! Să țineți minte,
Căci în satul vostru— aici
Au fost iuste 'nvierșanate
Inre noi și inamici.

„Cargea sângele ca apa
Și, prin tunete și foc,
Ne-am bătut o zi și-o noapte,
De-am oprit puhoiu 'n loc.

„Sus, pe cuțmea ce se vede
Lângă s'ana lui Andrișu,
Tată-tăi, Ionică dragă,
A pierit luptând cu ței!

„Vai la vale d-la stână, —
Unac sânt stejerei mari, —
Zire măicuță-tăi lubită
Omorâtă de Bulgarul!

„Iar ceo, 'n livădea creia,
Unde pase doi bouleni,
Au murit, apărând satul,
Patru sute de oșteni...”

Dar pe când ei stau de vorbă
Despre luptele de ieri,
Pe șosea, în depărare,
Văd un cârd de prizonieri.

Vin din lagăre dușmane,
P.-undă fură deportați
Rupți, descurți, slăbiți de foamă
Par'că sânt haluzinați.

S'atr'o clipă întreg satul
E curins de-un tainic dor;
Es cu toți de prin casă
In întâmpinarea lor.

O!... priviți-i cum s'alintă,
Gugurind ca niște pui!
Ce de'mbrășișări, sărutari,
In mijlocul dramului!

Și în soarele de vară,
Cere arde ne'ncetat,
Uite-i că pășesc agale
Îndreptându-se spre sat.

Dar, în marginea șoselei,
Ionică, amar mălănit,
Cu --ochii țintă în spre culme,
A rămas înmărmurit...

Mănițit încet te-aduce
In sere ochiul mari, camușit—
Plânge: —Doamne! Dece oare
M'ai lăsat fără de părinți?

Al. Lepădatu—Mercușor

Schițe din războiul de întregirea neamului

— URMARE 1) —

O doamnă din Ardeal

De ce din Ardeal și nu din alte părți?...

Fiindcă Ardealul, în timpul de desrobirea neamului, a fost rând pe rând: lagăr de prizonieri Români, Unguri, Germani, ca și post de comandă German, Ungur, Român.

Doamna poate fi însă și din alt centru de lagăre, puncte de comandă, etc., pe unde au trecut armatele invadatoare.

Nu interesează localitatea, ci mentalitatea unor femei pe timpul campaniei de desrobire a neamului românesc.

Sosesc în lagărul de prizonieri și centru de comandă X... Multă animație, multe serbări de manifestare a naționalismului românesc.

Dar oare sunt reale aceste manifestări?

Timpul, cel mai mare filosof, vine de deapănă firul faptelor: se scurg zilele, ca și apa la scocul morii; se ngrămădesc svonorurile, ca și puhoiul curgător la stăvilă. Fapta confirmă svonorurile și timpul, cel mai mare filosof, trece. Mai întâiu vin murmure surde, ca și bâzâitul îndepărtat de bondari.

...Se zice că D-na X..., care face azi paradă mare de românism, că a fost comandatura dușmană în părțile locului, se plimbe în trăsura sau automobilul comandaturei, însoțită mai ales de un ofițer inamic nouă, și făcea afacerile casei ei... în mod strălucit!

...Se zice iar că D-na Y..., din „societatea purificării caracterelor românești”, își datorește averea prăjiilor cu cari și-a plătat bărbatul într-o slujbă atribuită gras și oblädușă de comandatura germano-austro-bulgară.

...Se mai zice că D-na Z... a fost, rând pe rând, în serviciul Crucii Roșii germane, ungare, etc., etc., iar acum se oferia la C. R. R!

...Se zice... Uf! ajunge!... Nu se poate!... Nu se poate!... între femeile române cari ne-au dat pe eroii de

la Mărăști, Mărășești, Oltuz, etc., să se găsească această buruiănă veninoasă, ce poartă numele de femela tutului.

Nu! nu se poate ca mamele, surorile, fiicele celor cari o mie de ani au luptat în Ardeal pentru lădeia naționalismului Român, să-și ofere acum serviciile, și tot ce au mai sfânt, «dușmanilor seculari ai neamului românesc».

— Toate sunt vorbe, vorbe și iar vorbe!... Desertăciunea vremii în care trăim!... Faptele da, faptele evidente, probele palpabile, pot să fixeze viața unei societăți feminine, dar până azi n'am aceste fapte...

În reminescentele trecutului stă însă păcatele viitorului, și acestea nu n-târzie să-și dea roadele.

D-na X..., sub o formă inofensivă și platonice, vine la comandamentul Român spre a-i cere voie să trimită baronului Z..., Ungur, „din prisosul ce are”, câteva zeci de Kgr. de carne, unt, cartofi, etc., pe când frații de-ai ei, Românii din regat, mor de foame, sau plătesc Kgri. de cartofi cu 7—8 lei, iar nenorocitul de copil își sugă codrul de mămăligă prăjită în spuză, între buzele i uscate de sărăcia vremii!

Doamna, văzând tăcerea mută a celui cărăiași solicită favoarea, se grăbește să-i explice:

— Știi, domnule; noi eram în foarte buni termeni cu contele, baronul, etc., care acum este internat, neavând aci o societate Românească cu care să poți conveni, fără ca să te compromiți (sic!), așa că vă rog foarte mult, să-mi dați acest permis!

Și aceasta este o fiică a Ardealului, „o româncă”, și încă ce româncă?... Din cea mai fină speță... Ea însă uită „speța ei românească”, pentru clasa nobililor din care se năzuiește să facă parte, indiferent că sunt Unguri, Turci, Bulgari sau Germani!... Ea vrea să servească blazonul împrumutat prin relații amicale sau familiare, iar nu obârșia țărănească

de unde ese, vigoarea neamului”, ce-i pune pe frunte aureola de Româncă!

...Și cazul D-nei X..., din Ardeal, nu e singur, nu este izolat: mai sunt și alte cazuri, prin alte părți ale țării, când doamne, din așa zisa societate «sus pusă», s'au dus la comandamentul Român să ceară îngăduirea liberării în oraș a prizonierilor internați, spre a-i hrăni pe la case particulare... de dragul umanității și al civilizației!

Tot această umanitate și civilizație buclucașe le-a făcut pe altele — spun zărele — să easă înaintea trenurilor de prizonieri cu flori, țigări și cealuri; dar să uite trenurile cu răniți Români, cari curgeau pe sub Carpați ca și apele Jiului, Oltului, etc., roșite de sângele strămoșesc și înspumate de durere.

Dar ce umanitate și civilizație vor mai invoca cele cari s'au dus singure să ceară pe călăii soților, fraților sau părinților lor, în cartiere?...

Ce deosebire între femeile epocii lui Ștefan-cel-Mare și cele de azi!

Mama și soția lui Ștefan, de pe stânca neagră; din vechiul ei castel, — cum spune nemuritorul Bolintineanu, — nu-l mai recunoaște învins și-l trimite să moară sau să easă învingător!

Oare acele doamne, produsul societății moderne, nu s'au gândit că va veni o vreme când glasurile mormintelor se vor ridica deasupra pământului, spre a le întreba:

«Voi n'aveți bolnavii, n'aveți răniții voștri de sânge românesc?»

«Voi nu vedeți crucile din lagărele de Români?»

«De ce-ați lăsat să moară de foame, de frig, de boale pe fiii mândrului neam românesc?»

«De ce ați lăsat pe frații, fiil și părinții voștri în mizerie și uitare?... Ei luptau să vă dea cea mai frumoasă floare udată cu sângele lor: «Libertatea», iar voi ce le-ați dat?»

«De ce ați încălzit la ștaul vostru șearpele care suga sângele trupului țărănoșilor noastre?»

«De ce ați eșit cu flori înaintea celor ce v'au stins 150.000 de suflete pier-

dute prin glonț dușman și 250.000 prin boale și mizerii?»

Și ce răspuns vor da ele?... Ce talisman va face să se uite și să se vindece atâtea răni?...

O! parc'că aud răspunsul: «N'au fost toate la fel!»... Cele cari au făcut una ca asta, au făcut-o din pricină că toată viața n'au avut sădită în inimidecât buruiana veninoasă a «Cosmopolitismului Internațional și a profitului pecuniar»! Această decadere morală a fost una din cauzele ce ne-a făcut să pierdem prima parte a campaniei noastre, etc...

Da! pricep acum..., dar nu n'țeleg de ce le mai primiți în mijlocul vostru, în societățile voastre? Nu n'țeleg de ce le mai lăsați să aibă un rol social în viitorul României Mari de mâine, căci, să nu se uite: ceea ce se seamănă, aceea se și recoltează.

Neghină se seamănă, neghină ese; grâu se seamănă, grâu ese, și dacă printre spicurile de grâu apare și bobul de neghină, muncitorul își suflecă mâneca cămășii și dă neghina la vânt.

Faceți ca dânsul, dacă vreți să fie asigurat viitorul României Mari de mâine!

(Va urma)

Al. Condrea

Correspondența Redacției

D-lui S. P. I., Galați. — Copilărie: fugeți și nu fugiți, nu rimează cu dușă, și mă ea cu amintire (=subire, fericirea, ș. a.) Aur, cofuză; precizați mai bine situațiile. Cele primite se vor publica la timpul și la rândul lor.

D-lui M. V. B... — Vom alege din ele ce va fi de publicat, reținând toate reușite.

D-lui M. P... Galați. — Fantoma: încercare primitivă.

D-lui N. C. D... Loco. — Blesstemul: versuri neregulate, rime necorecte.

D-lui N. D. B... Loco. — Val: confuz; apoi, în românește n'avem cuvântul corai (dela franțuzești corail), ci mârgean.

D-lui C. N. Pilești... — Poezele în proză nu spun nimic... Din cele admise, se vor publica cât de curind.

D-ei J. Ar... Loco. — O noaptea la stele: încercare primitivă.

D-ei P. B... — Clipe singure, se va publica.

D-lui G. V. C... Bârlad. — Gândul și Mă cheamă pustiu: idelle nu sunt redade lămurit; Revolta-ți se prefacă 'n cult, și Pe-altarele arse a zilei de mâine (iar nu mâine), e neștiut. Mai revedeți-le. Toamna se va publica.

D-lui M. G. M... Medgidia. — Se vor publica.

D-lui M. B... — În căsnicie, se va publica.

D-lui Sidu, Loco. — Poveste același cântec.

1) Vezi începutul în N-rul 17, din 7 Maiu 1921.